

A group of young people walking on a city street. In the foreground, three men are prominent. The man on the left is wearing glasses, a striped t-shirt, and a jacket. The man in the middle is wearing glasses and a blue t-shirt, pushing a bicycle. The man on the right is wearing a white cap, sunglasses, and a patterned shirt, also pushing a bicycle. The background shows other people and buildings under a warm, golden light, suggesting late afternoon or early morning.

GENERATION JOBB

Bakgrund

Unga och jobb är ett ämne som debatteras flitigt, på arbetsplatser, i politiken och inte minst i media. Problemet med debatten är att den oftast förs mellan vuxna och saknar förankring i faktiska attityder och ambitioner hos unga. Det finns olika läger i debatten om unga och jobb. Det finns de som anser att unga inte tar de jobb som finns, är lata och bortskämda, och det finns de som anser att det snarare är ett strukturellt problem med dålig jobbmatchning, en osäker arbetsmarknad och osäkra anställningsformer.

Det finns gott om statistik om ungas sysselsättningsgrad på en makronivå. Men hur ser unga själva på möjligheter att få jobb, på arbetsmarknaden idag och på de olika politiska strategierna för att få unga i arbete?

För att ta reda på detta har vi på Insight Intelligence på uppdrag av Temagruppen Unga i arbetslivet, TCO, Arbetsmiljöverket och Akademikernas a-kassa genom Sifo låtit genomföra intervjuer bland 1000 ungdomar mellan 16 och 30 år.

Detta är en sammanfattning av undersökningsresultatet och ger en bild av hur unga i Sverige idag ser på jobb och arbetsmarknaden.

Lukas Ö Berg
VD, Insight Intelligence

Innehåll

Sammanfattning	6
Om undersökningen	8
Sysselsättning i dagslaget	9
Första anställningen	11
Synen på dagens arbetsmarknad	13
Diskriminering på arbetsmarknaden	15
Jobb och trygghet	19
Hinder för unga att få jobb	23
Forutsättningar för att få jobb	25
Utbildning kopplat till jobb	27
Drömjobbet	28
Jobbsökande	31
Arbetsintervjuer	32
Arbetsgivare	34
Arbetsmiljö	37
Arbetsmarknadspolitik	38
Summering av resultat	41
Avslutande reflektioner	44
Samarbetet	45

Sammanfattning

Unga i Sverige är ingen homogen grupp. Det är en viktig utgångspunkt i alla analyser, liksom denna. Däremot kan man se mönster i attityder som är viktiga för att förstå hur unga resonerar, vilket i sin tur är ett viktigt underlag för alla som arbetar med frågor som rör unga och jobb, från arbetsgivare och rekryterare till politiker.

I media finns fördomar mot unga som lata och bortskämda på arbetsmarknaden, vilket somliga anger som orsak till den höga ungdomsarbetslösheten. Detta är dock oftast åsikter som inte är baserade på fakta och som framgår i denna rapport, utan förankring i verkliga attityder hos unga.

Resultatet av vår undersökning visar att fler än åtta av tio unga tycker att ett fast jobb är viktigt. Lika många svarar att de är beredda att göra olika typer av "upppoffringar" eller förändringar i sin livsstil om de skulle bli erbjudna ett riktigt bra jobb. Nästan sju av tio är beredda att flytta till en annan ort inom Sverige, mer än varannan är beredd att flytta utomlands och varannan är beredd att arbeta övertid och på kvällar/helger. Upp till sex procent uppger till och med att de är beredda att riskera sin fysiska hälsa för ett riktigt bra jobb.

Man kan i undersökningen utläsa en frustration inför arbetsgivares förutfattade meningar och fördomar mot unga. Bland de yngre (16-22 år) anser fyra av tio att arbetsgivares fördomar eller förutfattade meningar om unga är det största hindret för unga att få jobb. Det finns också en frustration över vad man ser som

orimliga krav på utbildning och erfarenhet från arbetsgivarnas sida. En av de intervjuade uttrycker en ond cirkel där man inte får jobb för att man inte har någon arbetserfarenhet och att man saknar arbetserfarenhet för att man inte får något jobb.

Unga studerar idag i högre utsträckning än vad de gjorde förr, vilket gör att de kommer ut på arbetsmarknaden senare. Samhället ser annorlunda ut idag, med hög konkurrens om de jobb som finns, ökade krav på utbildning och arbetslivserfarenhet, nya typer av tillfälliga anställningar med mera. Detta påverkar givetvis attityderna till jobb och karriär. Att dra arbetsmoraliska jämförelser med hur det var förr i tiden är därför orättvist, och att dra ungdomar över en kam i påståendet att de skulle vara lata och bortskämda är inte bara destruktivt generaliserande utan också oansvarigt då det underblåser existerande fördomar.

Dagens ungdomar är en viktig del i samhället och representerar vår framtid. Att förstå hur de resonerar kring anställningar, trygghet, jobbsökande och karriärmässiga ambitioner är viktigt för att på bästa sätt kunna ta tillvara på den drivkraft som finns där, för den finns där.

” Dagens ungdomar är en viktig del i samhället och representerar vår framtid. Att förstå hur de resonerar kring anställningar, trygghet, jobbsökande och karriärmässiga ambitioner är viktigt för att på bästa sätt kunna ta tillvara på den drivkraft som finns där, för den finns där.

Om undersökningen

Undersökningen är gjord på uppdrag av Temagruppen Unga i arbetslivet, Akademikernas a-kassa, TCO och Arbetsmiljöverket.

Akademikernas
a-kassa

TEMAGRUPPEN UNGA I
ARBETSLIVET

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

ARBETSMILJÖ
VERKET

Insight Intelligence har varit övergripande ansvarig för undersökningen, koordinering av samarbetet och sammanfattning av denna rapport.

1000 svenskar mellan 16 och 30 år har under oktober 2014 intervjuats genom Sifos slumpmässigt rekryterade och riksrepresentativa webbpanel. Ungdomar är i undersökningsammanshang svåra att

nå och svarsfrekvensen är i dessa typer av undersökningar är alltid låg, så även för denna undersökningen. För de 1000 svar som undersökningen är baserad på intervjuades 10995 personer. Den totala svarsfrekvensen är 11,43% exkluderat mejlstudsar och liknande.

Undersökningen och rapporten har tagits fram i samarbete med Eskil Wadensjö, professor i arbetsmarknadspolitik vid Stockholms universitet.

Sysselsättning i dagslaget

Mer än hälften av de intervjuade uppger att de i dagslaget studerar. Nästan fyra av tio har någon form av anställning (39%). Det är en försvinnande liten andel som idag driver eget företag (2%), varav ingen i åldersgruppen 16-22 år.

Bland den äldre åldersgruppen (27-30 år) svarar drygt sex av tio att de har en fast anställning (62%) jämfört med knappt en av tio (8%) bland de yngre (16-22 år). Män uppger i något högre utsträckning (31%) än kvinnor (26%) att de är fast anställda.

I Stockholmsområdet anger dubbelt så många att de har en fast anställning (35%) än vad de gör som bor i Malmöområdet (17%). Resterande delar av landet befinner sig inom detta spann, förutom Västsverige där 39 procent anger att de har ett fast jobb.

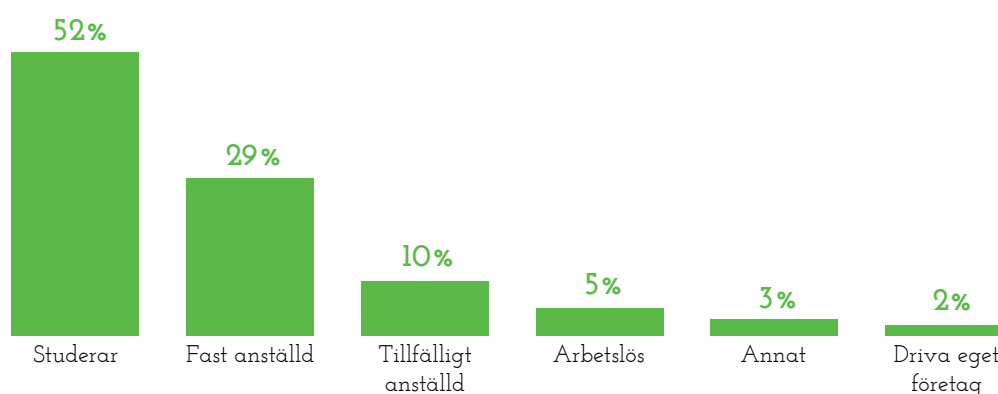

” I Stockholmsområdet anger dubbelt så många att de har en fast anställning (35%) än vad de gör som bor i Malmöområdet (17%).

Sysselsättning i dagslaget

Samtliga respondenter

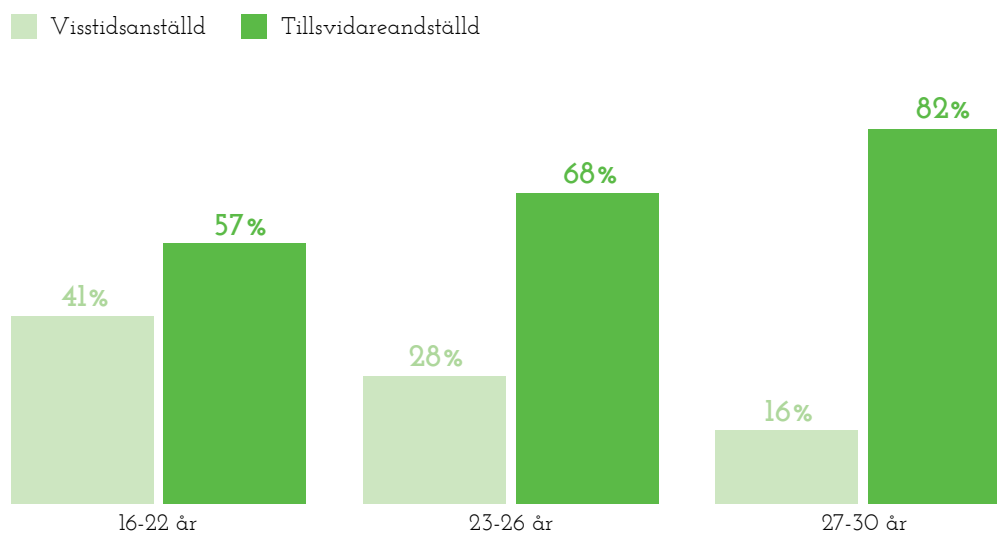

När det kommer till anställningsform kan man se att visstidsanställningar är vanligare bland yngre än bland äldre medan det motsatta gäller för tillsvidareanställningar.

” Visstidsanställningar är vanligare bland yngre än bland äldre medan det motsatta gäller för tillsvidareanställningar.

Anställningsform i dagsläget

De respondenter som idag har en anställning
Skillnad mellan åldersgrupper

Första anställningen

Den första anställningen kan vara spännande, läskig, inspirerande eller avskräckande. Det kan vara svårt att få sin första anställning utan några tidigare referenser. Vilken är då den vanligaste vägen till den första anställningen?

Det vanligaste är att direkt kontakta arbetsgivaren i fråga (21%). Förutom den egna initiativförmågan är familj och personligt nätverk den vanligaste ingången till en första anställning. Att rekryteringsföretagen (0%) inte är de som bidrar till den första anställningen kanske inte är så konstigt med tanke på deras inriktning mot arbeten med höga kvalifikationskrav, men även bemanningsföretagen (2%) och Arbetsförmedlingen (4%) står för en försvinnande liten andel i sammanhanget. Under kategorin "annat" svarar de flesta att de fick jobb genom praktik, prao, feriearbete och sommarjobb.

” Förutom ens egen initiativförmåga är familj och personligt nätverk den vanligaste ingången till en första anställning.

Hur fick du din första anställning?

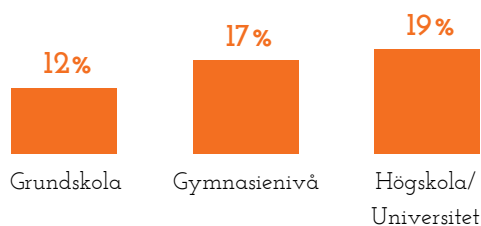
Samtliga respondenter

Fler än var tionde (13%) under 30 år svarar att de aldrig har haft en anställning vilket ligger något över genomsnittet internationellt. Bland de under 22 år svarar var fjärde (26%) att de aldrig haft en anställning. Detta beror främst på att många unga i denna ålder studerar.

Man kan se att utbildning inte enbart är viktigt ur ett kunskaps- och behörighetsperspektiv utan också för det nätverk som det bidrar till. Andelen som anger att de fått sitt första jobb genom vänner/bekanta/nätverk ökar med utbildningsnivå. Detta kan bland annat förklaras med att högskole/universitetsutbildade oftare arbetar inom yrken där personliga erfarenheter och nischad kompetens premieras, vilket gör att personliga rekommendationer och nätverk blir viktigare. Högskole/universitetsutbildade befinner sig även i en mer karriärisk miljö.

” Fler än var tionde (13%) under 30 år svarar att de aldrig har haft en anställning.

Synen på dagens arbetsmarknad

Hur vuxna ser på dagens arbetsmarknad hör vi om varje dag i alla möjliga forum, men hur ser Sveriges unga på den arbetsmarknad som de är en del av eller förväntas träda in på?

Nästan hälften av alla svarande anser att det är svårt för unga att få ett jobb idag (49%), jämfört med endast en dryg tiondel (13%) som anser att det är lätt.

Det är dubbelt så många respondenter från Stockholm (18%) som anser att det är lätt att få ett jobb än det är i Malmö (9%). Resterande delar av landet befinner sig inom detta spann. Arbetsmarknaden verkar generellt vara svårare för unga i Malmö än för de i resten av landet. Svaren skiljer sig även åt beroende på utbildningsnivå. Bland dem som har högskole- eller universitetsutbildning är det 14 procent som

anser att det är lätt för unga att få jobb idag jämfört med motsvarande åtta procent bland de som endast har en grundskoleutbildning.

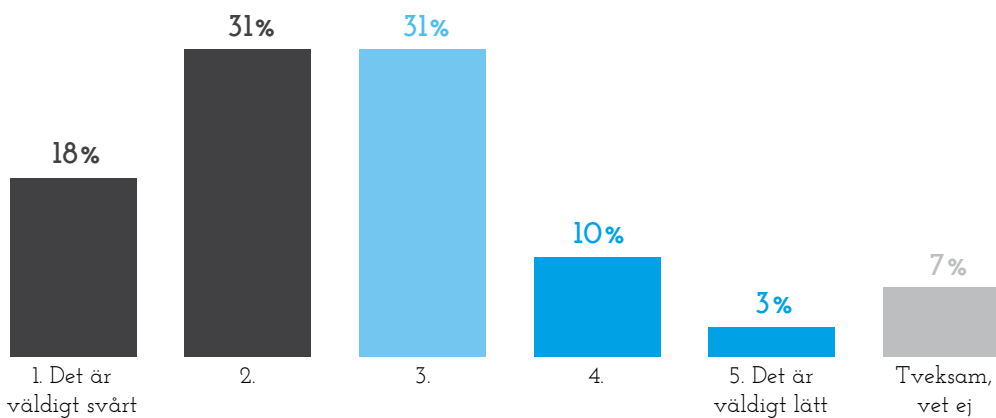
” Nästan hälften av alla svarande anser att det är svårt för unga att få ett jobb idag (49%).

Anser du att det är lätt eller svårt för unga att få ett jobb idag?

Samtliga respondenter

Unga kvinnor mellan 16-22 år är den grupp som i störst utsträckning anser det vara svårt att få ett jobb idag (56%). Unga kvinnor känner också en större otrygghet på arbetsmarknaden och de tjänar i genomsnitt mindre än männen (enligt statistik från bland annat OECD). Detta trots att de enligt både

svensk och internationell statistik har bättre betyg än männen och i större utsträckning har en eftergymnasial utbildning. Utbildningsnivå och akademiska prestationer leder med andra ord inte för alla till höjd lön och trygghet på arbetsmarknaden, vilket pekar på ett allvarligt jämställdhetsproblem.

Diskriminering på arbetsmarknaden

Att olika grupper i samhället diskrimineras på arbetsmarknaden kan nog de flesta hålla med om. Hur ser unga idag på vilka grupper som i störst utsträckning missgynnas och hur ser de på sig själva som en missgynnad grupp?

Varannan (50%) anser att unga som grupp missgynnas på arbetsmarknaden. Personer med namn som inte anses vara typiskt svenskt (53%) och personer med icke-svensk bakgrund eller utseende (52%) är de grupper som flest anser missgynnas på arbetsmarknaden.

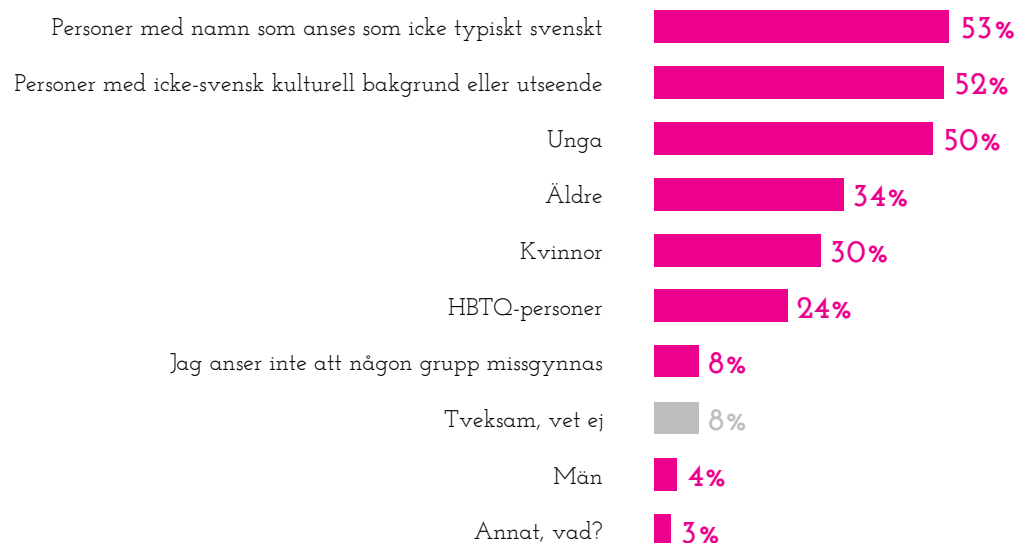

” Varannan (50%) anser att unga som grupp missgynnas på arbetsmarknaden.

Vilka av följande grupper anser du missgynnas på arbetsmarknaden?

Samtliga respondenter

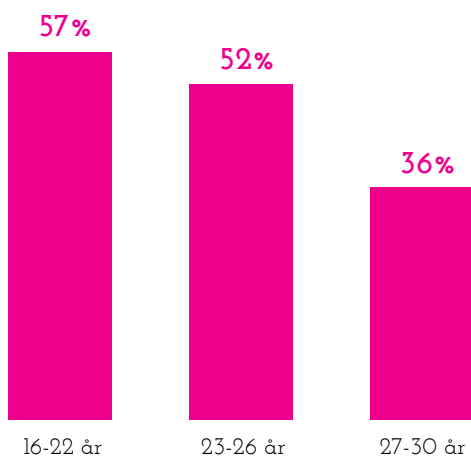

Det är fler kvinnor (36%) än män (25%) som anser att kvinnor missgynnas på arbetsmarknaden. De kvinnliga respondenterna anser överlag att samtliga nämnda grupper diskrimineras mer än vad männen anser att de gör. 12 procent av männen anser inte att någon grupp missgynnas jämfört med fyra procent av kvinnorna som svarar det.

Synen på unga som en missgynnad grupp på arbetsmarknaden skiljer sig mellan olika åldersgrupper. Bland de äldre (27-30 år) tycker 36 procent att unga missgynnas, jämfört med hela 57 procent bland de yngsta (16-22 år). De yngre har även i dubbelt så hög utsträckning känt sig negativt särbehandlade på grund av att de är unga (30%) än de äldre ungdomarna (16%).

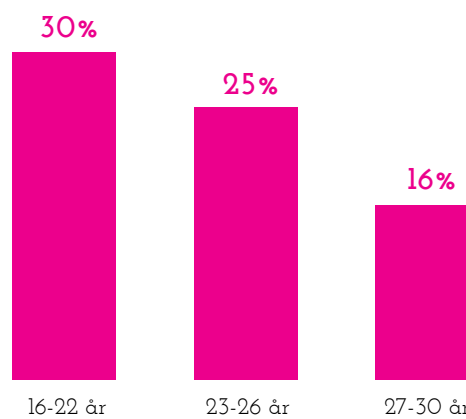
Anser du att unga missgynnas på arbetsmarknaden?

Samtliga respondenter som svarat ja
Skillnad mellan åldersgrupper

Har du någon gång känt dig negativt särbehandlad på grund av att du är ung?

Samtliga respondenter som svarat ja
Skillnad mellan åldersgrupper

Synen på hur olika grupper i samhället missgynnas på arbetsmarknaden är en sak, men hur ser man på sin egen situation? I vilken utsträckning anser man att man själv har särbehandlats negativt på grund av att man tillhör en speciell grupp?

Majoriteten av de svarande (56%) har som tur är aldrig känt sig negativt särbehandlade på arbetsmarknaden. En fjärdedel (25%) svarar dock att de känt sig negativt särbehandlade på grund av att de är unga. I diagrammet nedan ser

det ut som om vissa grupper i låg utsträckning är drabbade av diskriminering. Man får ha i åtanke att personerna i dessa grupper utgör relativt små andelar av den totala andelen svarande generellt, det vill säga att även om det endast är till exempel tre procent som svarar att de känt sig negativt särbehandlade på grund av funktionsnedsättning kanske det bara är tre procent av alla som svarat som har ett funktionshinder, vilket då innebär att 100 procent av de som är funktionshindrade skulle känna sig negativt särbehandlade.

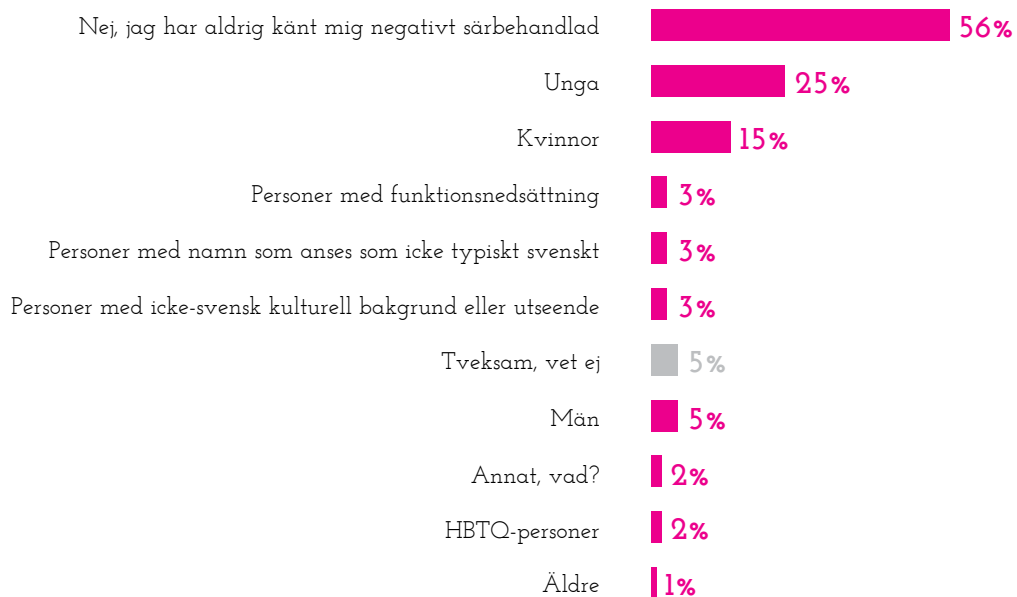

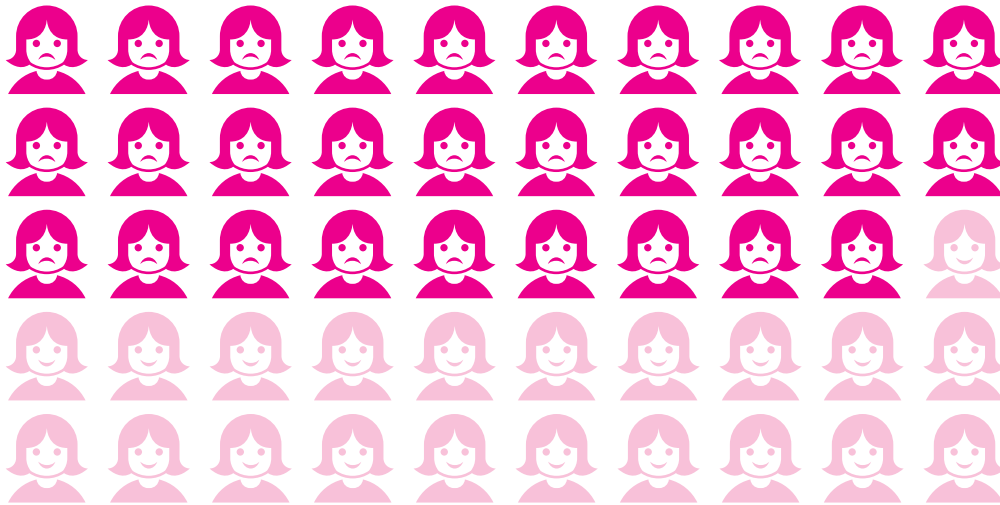

” En fjärdedel (25%) svarar att de känt sig negativt särbehandlade på grund av att de är unga.

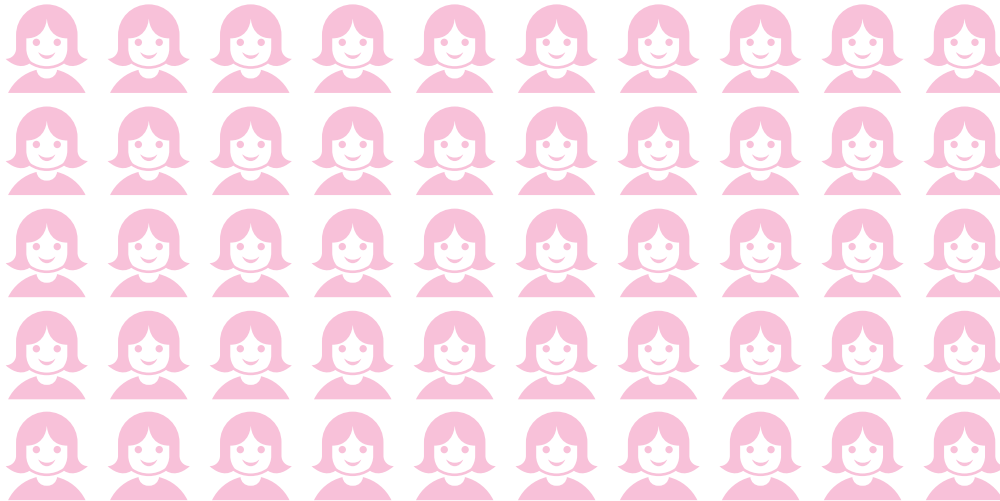
Har du någon gång känt dig negativt särbehandlad på grund utav att du tillhör någon av följande grupper?

Samtliga respondenter

” 29 procent av alla kvinnor svarar att de känt sig negativt särbehandlade på arbetsmarknaden på grund av att de är kvinnor.

Anmärkningsvärt är att 29 procent av alla kvinnor svarar att de känt sig negativt särbehandlade på arbetsmarknaden på grund av att de är kvinnor. Andelen män som känt

sig särbehandlade på grund av att de är män är nio procent. Denna könsdiskriminering är ett problem som arbetsgivare och rekryterare måste ta på allvar.

Jobb och trygghet

Vi ville ta reda på i vilken utsträckning de svarande känner sig trygga på arbetsmarknaden idag. För att förklara vad vi menar med detta inledde vi denna fråga med följande förtydligande.

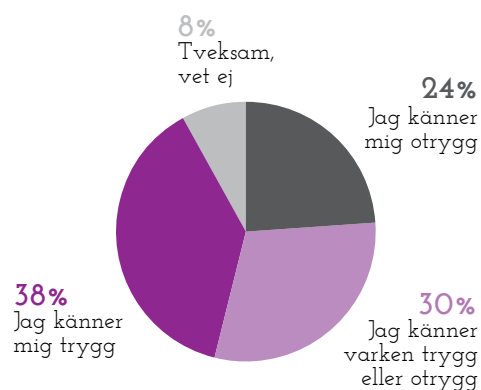
Efter finanskrisen kände sig många människor otrygga på arbetsmarknaden, en sådan osäkerhet bidrar till att man drar sig från att byta jobb, att vidareutbilda sig med mera. I motsatt läge bidrar en trygg arbetsmarknad till att man vågar ta risker och utveckla sig på arbetsmarknaden och kanske starta eget företag. I vilken utsträckning känner du dig trygg på arbetsmarknaden idag?

Svaren visar att det är en större andel unga som känner sig trygga på arbetsmarknaden idag (39%) än som känner sig otrygga (24%).

I vilken utsträckning känner du dig trygg på arbetsmarknaden idag?

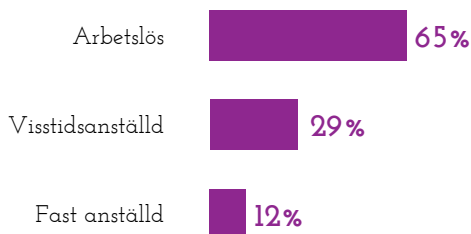
Samtliga respondenter

De som idag är arbetslösa känner naturligt en större otrygghet på arbetsmarknaden (65%) än de som är fast anställda (12%). Nästan var tredje ungdom (29%) känner sig otrygg med sin visstidsanställning.

Jag känner mig otrygg på arbetsmarknaden idag

Samtliga respondenter
Skillnad mellan anställningsform

” Nästan var tredje ungdom (29%) känner sig otrygg med sin visstidsanställning.

Känslan av otrygghet på arbetsmarknaden synes växa med åldern. Äldre ungdomar känner sig i mer än dubbelt så hög utsträckning otrygga på arbetsmarknaden än vad yngre ungdomar gör. Detta kan bero på att man som äldre har fler utgifter, räkningar och lån som måste betalas och att man med det känner sig mer utsatt om man skulle bli arbetslös.

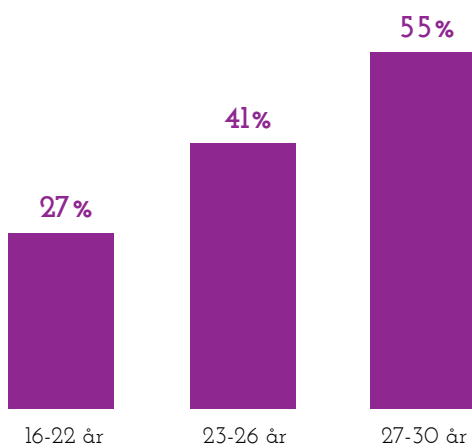
” Äldre ungdomar känner sig i mer än dubbelt så hög utsträckning otrygga på arbetsmarknaden än vad yngre ungdomar gör.

Jag känner mig otrygg på arbetsmarknaden idag

Samtliga respondenter

Skillnad mellan åldersgrupper

Trygghet på arbetsmarknaden kopplas naturligt samman med en fast anställning. Fler än åtta av tio anser att ett fast jobb är viktigt (85%), det är bara fyra procent som tycker att det inte är viktigt.

Svaren har angetts på en skala mellan ett och fem där de som svarat tre översatts till "varken viktigt eller oviktigt" i diagrammet nedan.

Hur viktigt är ett fast jobb för dig?

Samtliga respondenter

Hur man ser på vikten av en fast anställning skiljer sig beroende på vilken utbildning man har. Bland dem med grundskoleutbildning tycker 66 procent att ett fast jobb är viktigt, jämfört med 91 procent bland dem som har en högskole- eller universitetsutbildning.

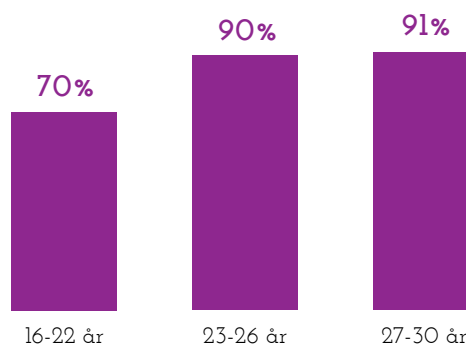
Synen på hur viktigt ett fast är jobb skiljer sig även beroende på ålder. Äldre tycker att ett fast jobb är viktigare (91%) än yngre (70%).

” Äldre tycker att ett fast jobb är viktigare än yngre.

Ett fast jobb är viktigt för mig

Samtliga respondenter

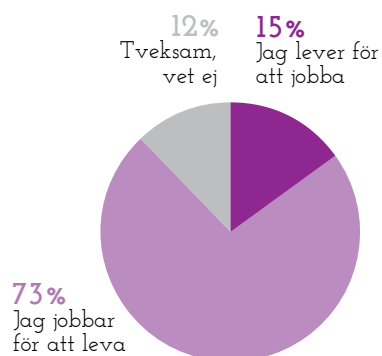
Skillnad mellan åldersgrupper

För att ta reda på vilken roll jobbet har i livet ställde vi frågan om man lever för att jobba eller jobbar för att leva. De allra flesta svarade att de jobbar för att leva (73%) snarare än tvärtom (15%). Så även om det är viktigt med rätt jobb och en fast anställning ses jobbet i de flesta fall främst som ett jobb. Den grupp som sticker ut i sammanhanget är de som idag driver eget företag. Av dem svarar var fjärde (24%) att de lever för att jobba.

Lever du för att jobba eller jobbar du för att leva?

Samtliga respondenter

Hinder för unga att få jobb

På frågan om vilka de största hindren är för unga att få jobb idag svarar hälften av samtliga respondenter (50%) att det beror på deras ovilja att ta vilket jobb som helst.

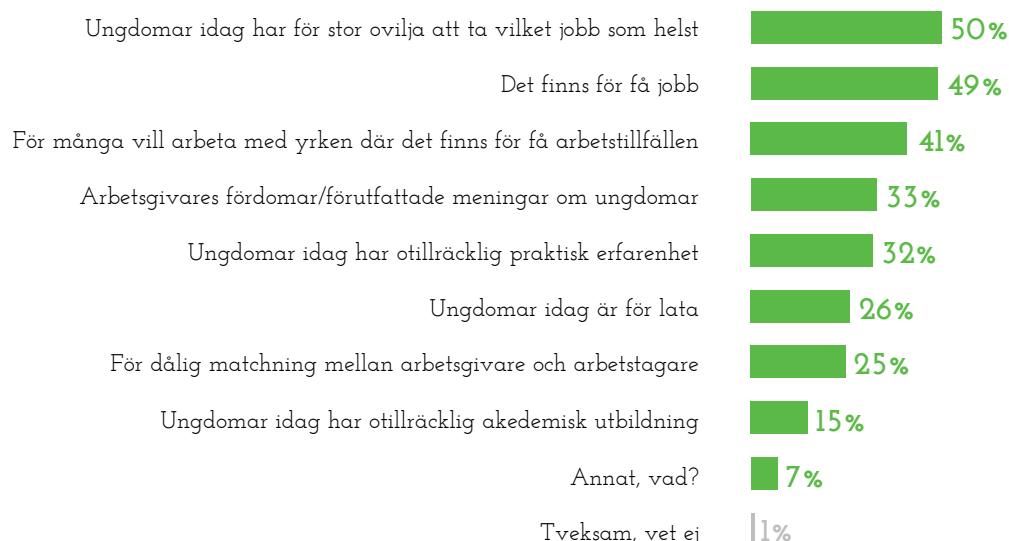
Denna åsikt är starkare i den äldsta åldersgruppen (57%) än i den yngsta (45%). Denna ovilja att ta vilket jobb som helst kan bero på att unga idag har ett socialt säkerhetsnät som gör att de inte i lika stor utsträckning känner ett behov av det.

En annan tolkning är att unga idag i hög utsträckning har investerat i en utbildning och därför vill ha ett jobb som motsvarar deras utbildning. Det kan vara nyttigt att här ställa sig frågan om man själv är beredd att ta vilket jobb som helst?

Vad tror du är de största hindren för ungdomar att få jobb idag?

Samtliga respondenter

” I de öppna svaren kan man se en stor frustration över vad man ser som arbetsgivares alltför höga krav på erfarenhet bland unga.

Nästan hälften (49%) ser också bristen på jobb som det största hindret. Var fjärde (25%) tror att det handlar om en dålig matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare, något som ofta utmålats som en av de största hindren arbetsmarknadspolitiskt.

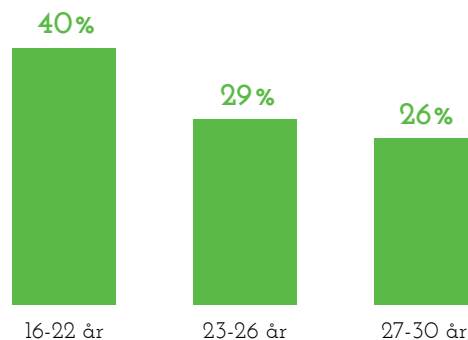
I de öppna svaren kan man se en stor frustration över vad man ser som arbetsgivares alltför höga krav på erfarenhet bland unga. En person skriver "Alla vill ha någon som redan har erfarenhet vilket skapar en ond cirkel för ungdomar, de får ej en chans för att de saknar erfarenhet". En annan skriver att "Arbetsgivare fattar inte att en 20-åring inte kan förväntas ha en doktorsgrad i alla ämnen, eller att en 15-åring som ska ha sitt första sommarjobb inte kan ha hur mycket praktisk erfarenhet som helst. Det ställs orimliga krav på människor generellt som söker arbete, och speciellt gentemot unga. Problemet ligger definitivt inte i att ungdomar idag är för lata."

Bland de yngre anser fyra av tio (40%) att arbetsgivares fördomar eller förutfattade meningar om unga är det största hindret för unga att få jobb. En fjärdedel (26%) bland de äldre anser det vara det största hindret.

Arbetsgivares fördomar/
förutfattade meningar om unga är
det största hindret för unga att få
jobb idag

Samtliga respondenter

Skillnad mellan åldersgrupper

Förutsättningar för att få jobb

Alla människor har olika förutsättningar för att få jobb. Det gäller såväl unga som vuxna och kan handla om utbildningsnivå, arbetslivserfarenhet och personligt nätverk.

När vi ställde frågan om hur viktiga dessa olika förutsättningar är för att få jobb idag svarade åtta av tio (81%) att det personliga nätverket är viktigast, följt av arbetslivserfarenhet (78%). Vi lever med andra ord i en värld där kontakter är hårdvaluta och det sociala kapitalet är en viktig tillgång för våra möjligheter på arbetsmarknaden.

” Vi lever i en värld där kontakter är hårdvaluta och det sociala kapitalet är en viktig tillgång för våra möjligheter på arbetsmarknaden.

Hur viktiga är följande förutsättningar för att få jobb idag?

Samtliga respondenter som svarat 4-5 på en femgradig skala där 5 är mycket viktigt

---

De som är högskole- och universitetsutbildade svarar oftast att en akademisk utbildning är viktig (70%), men också en stor andel med grundskoleutbildning (63%) svarar så. Även om man inte är akademiskt utbildad anser man alltså att akademisk utbildning

är en viktig förutsättning för att få jobb. Däremot är det endast 66 procent av de med grundskoleutbildning som anser att det personliga nätverket är viktigt, jämfört med 85 procent bland de med högskoleutbildning.

Utbildning kopplat till jobb

Det talas ibland om en "mis-match" när det kommer till ungas jobbambitioner och de utbildningar som de väljer. Resultatet av vår undersökning bekräftar detta.

Var tredje respondent svarar att de inte visste vad de ville jobba med när de valde utbildning (33%). Bland unga kvinnor mellan 16-22 år är det fyra av tio (43%) som inte visste. Var fjärde respondent (19%) visste vad det ville jobba med men har inget jobb idag och var tionde (10%) visste vad de ville jobba med men har ett annat yrke idag.

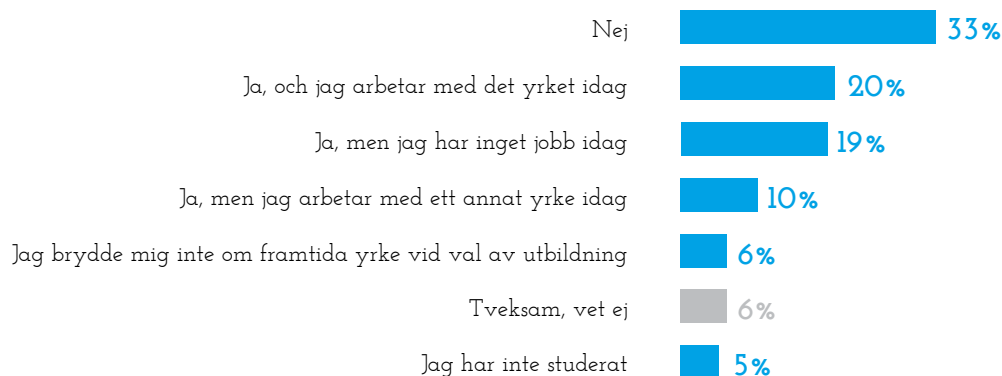

” Var tredje respondent svarar att de inte visste vad de ville jobba med när de valde utbildning.

När du valde utbildning, visste du då vilket yrke du ville jobba med?

Samtliga respondenter

Drömjobbet

För att ta reda på var unga idag helst arbetar frågade vi inom vilken bransch, vilket yrke och för vilket specifikt företag/organisation/myndighet man helst skulle vilja arbeta.

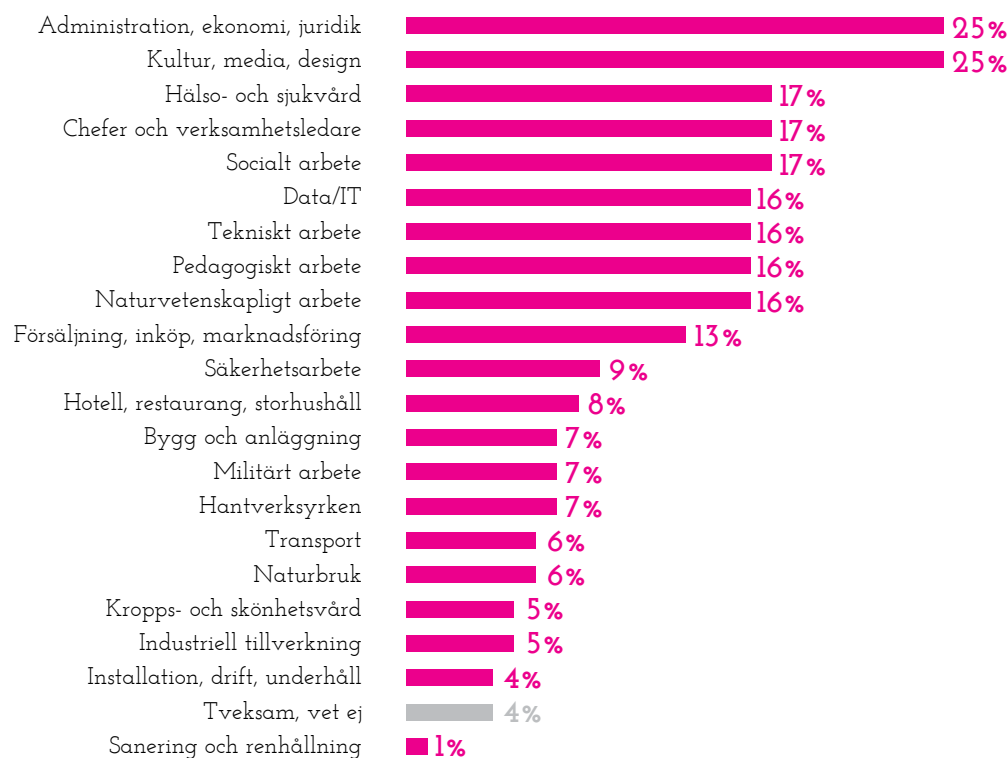
När det kommer till branscher fick de välja på alternativ hämtade från Arbetsförmedlingens platsbank. Yrkeskategorierna kultur, media, design samt administration, ekonomi och juridik är de mest populära branscherna att

vilja arbeta inom (25%). Detta ligger i linje med andra studier som som gjorts på området. Branscher med stora rekryteringsbehov som till exempel industriell tillverkning har låg attraktion hos unga.

Inom vilken bransch skulle du helst arbeta?

Samtliga respondenter

På den öppna frågan om vilket yrke som man helst skulle vilja arbeta med är de vanligaste svaren läkare, lärare, forskare, psykolog, ingenjör och författare.

När det kommer till vilket specifikt företag, organisation eller myndighet man helst skulle vilja arbeta för är det vanligaste svaren Google, FN, kommuner och landsting. Generellt är statliga arbetsplatser som polisen, regeringskansliet och försvarsmakten populära. En stor andel svarar att de vill driva eget företag. Det kan jämföras med de två procent som anger att de driver företag idag.

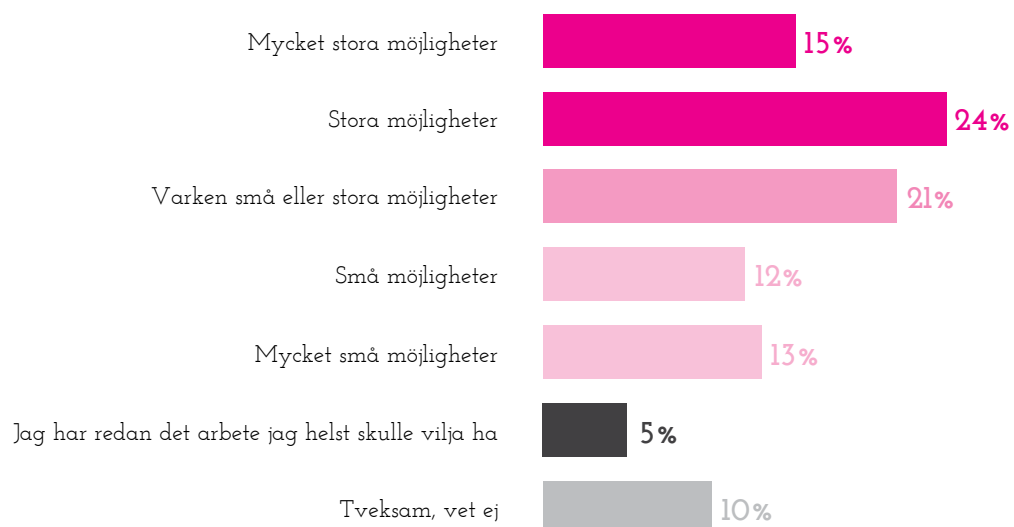

Nästan fyra av tio (39%) upplever att de har stora eller mycket stora möjligheter att få arbeta inom sitt drömyrke. Det är dock endast fem procent som svarar att de idag arbetar med det som de helst skulle vilja arbeta med.

Hur stora möjligheter upplever du att du har att få det arbete som du angav i föregående fråga

Samtliga respondenter

Jobsökande

I vår tidigare fråga om hur man fick sin första anställning kunde man se att det personliga nätverket och familjen var de viktigaste ingångarna till jobb, men hur ser det ut när man söker jobb?

Den främsta kanalen när man söker jobb är ens personliga nätverk, fler än hälften av samtliga respondenter svarar det (55%). Det bekräftar återigen värdet av det sociala kapitalet på

arbetsmarknaden idag. Den näst vanligaste är en spontanansökan direkt till det företag (eller myndighet/organisation) där man söker jobb (51%).

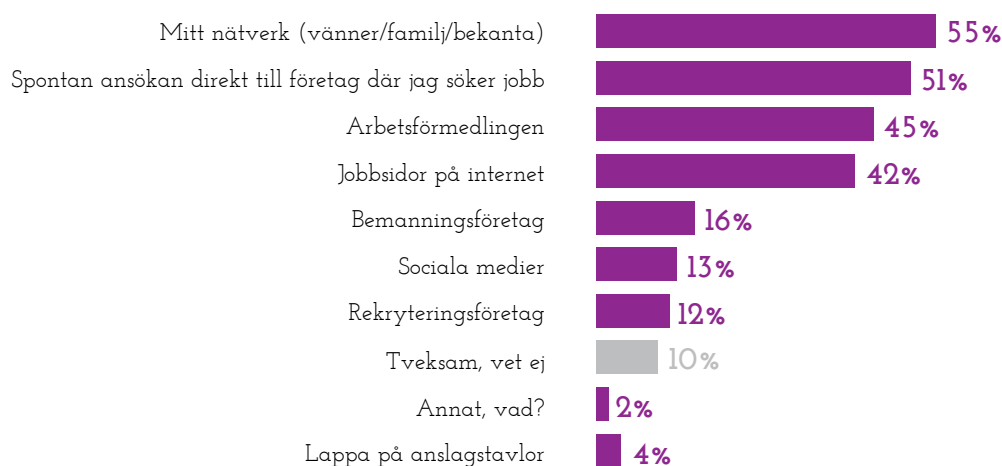

” Den främsta kanalen när man söker jobb är ens personliga nätverk, fler än hälften av samtliga respondenter svarar det.

Vilken eller vilka av följande kanaler använder du dig främst av när du söker ett jobb?

Samtliga respondenter

Arbetsintervjuer

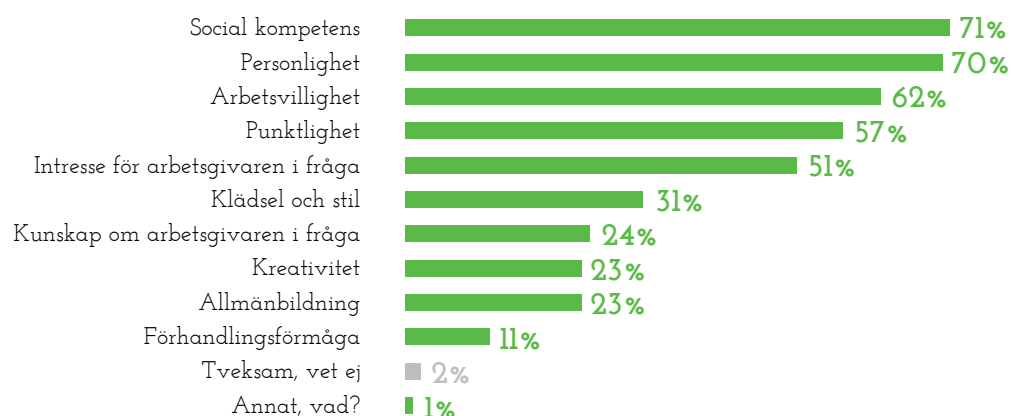

Vi har kunnat se vilka de viktigaste förutsättningarna är för att få jobb. Förutom dessa förutsättningar ville vi ta reda på vad som ses som viktigast i nästa steg av jobsökandeprocessen - arbetsintervjun.

Förutom utbildning och erfarenhet, vad ser du som viktigast i samband med en arbetsintervju?

Samtliga respondenter

Sju av tio (71%) ser social kompetens som viktigast i samband med en arbetsintervju. Personlighet (70%), arbetsvillighet (62%) och punktlighet (57%) ses också som viktigt. Detta motsvarar i stort vad arbetsgivare brukar nämna som viktiga egenskaper. Män (13%) ser i nästan dubbelt så hög utsträckning än kvinnor (7%) förhandlingsförmåga som viktigast. De som i minst utsträckning ser förhandlingsförmåga som viktigast är de arbetslösa (5%), troligtvis för att de befinner sig i en mer utsatt situation utan någonting att förhandla med.

” Sju av tio ser social kompetens som viktigast i samband med en arbetsintervju.

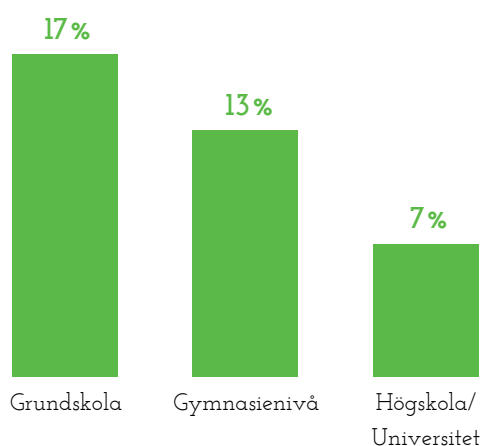
” De med grundskoleutbildning ser i mer än dubbelt så stor utsträckning förhandlingsförmåga som viktigt jämfört med de som har en högskole/universitetsutbildning.

Man kan se en korrelation mellan utbildningsnivå och synen på förhandlingsförmåga i en arbetsintervju. De med grundskoleutbildning ser i mer än dubbelt så stor utsträckning förhandlingsförmåga som viktigt (17%) jämfört med de som har en högskole/universitetsutbildning (7%). Det kan bero på att grundskoleutbildade känner att de har mer att bevisa och förhandla om som en kompensation för avsaknad av högre utbildning.

Synen på vikten av förhandlingsförmåga skiljer sig även med åldern. De yngre ser i dubbelt så stor utsträckning förhandlingsförmåga som viktigt (14%) än de äldre (7%). Detta kan förklaras på samma sätt som med relationen för utbildningsnivå, det vill säga att de yngre känner ett större behov av att kunna förhandla för att kompensera avsaknad av arbetslivserfarenhet.

Förhandlingsförmåga som viktigast i samband med en arbetsintervju?

Skillnad, utbildningsnivåer

Arbetsgivare

Det viktigaste när unga söker jobb är lönen (61%), tätt följt av en bra arbetsmiljö (59%).

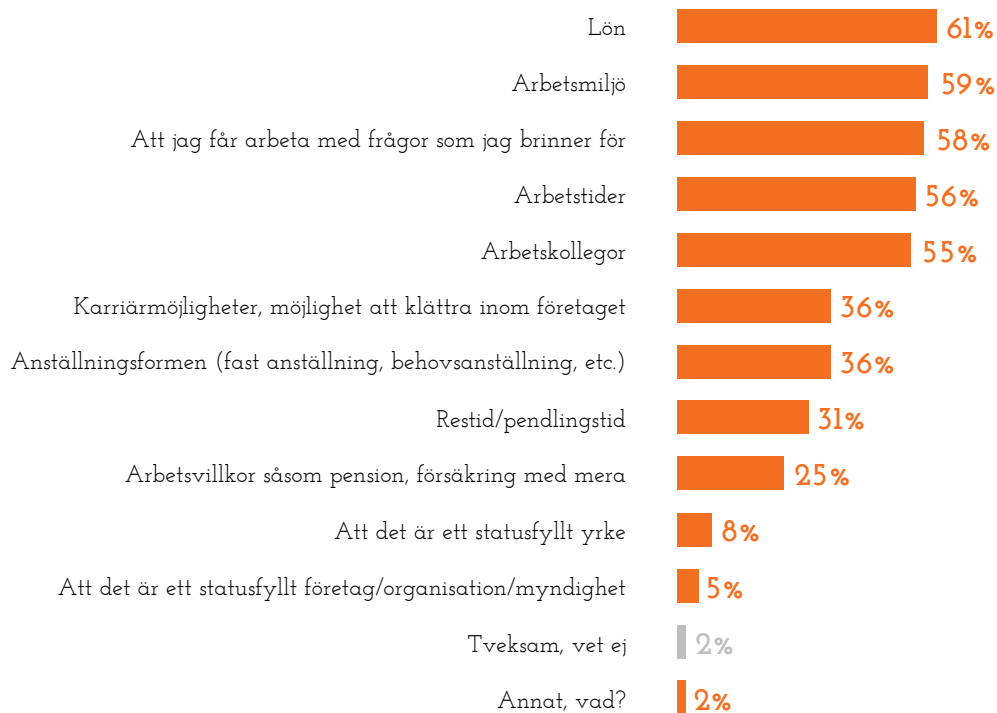
Det är få som prioriterar statusfyllda yrken (8%) och arbetsgivare (5%), vilket strider mot en vanlig fördom om att unga idag har en kräsen attityd och bara vill arbeta på statusfyllda arbetsplatser. Att det är ett

statusfyllt yrke eller arbetsgivare är dock mer än dubbelt så viktigt för män än för kvinnor. Desto viktigare för båda könen är att få arbeta med någonting man brinner för (58%).

Vilka av följande alternativ är viktigast för dig när du söker jobb?

Samtliga respondenter

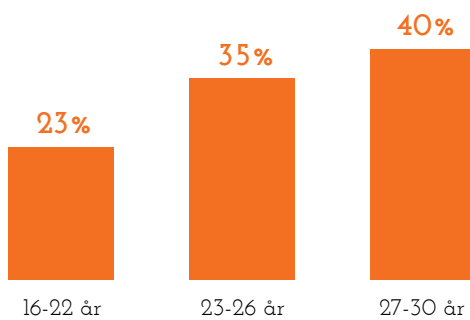
Vikten av en begränsad restid ökar med åldern. Det är nästan dubbelt så viktigt för de äldsta ungdomarna (40%) som för de yngsta (23%).

Restid som viktigaste faktorn i samband med jobbsökande

Samtliga respondenter

Skillnad mellan åldersgrupper

Det finns en vanligt förekommande föreställning om att unga idag är lata och inte vill offra sin bekvämlighet och livsstil för ett jobb. Vi frågade vilka av en rad givna alternativ man

skulle kunna tänka sig om man blev erbjuden ett riktigt bra jobb. Det visar sig att många skulle kunna tänka sig att gå ganska långt.

Fler än åtta av tio (82%) skulle kunna tänka sig att genomgå en jobbspecifik utbildning för att få ett bra jobb. Nästan var sjunde skulle kunna tänka sig att flytta till en annan ort i Sverige (68%), och mer än varannan skulle kunna tänka sig att flytta utomlands (53%). Sex procent av samtliga respondenter skulle till och med kunna tänka sig att riskera sin fysiska hälsa för ett bra jobb.

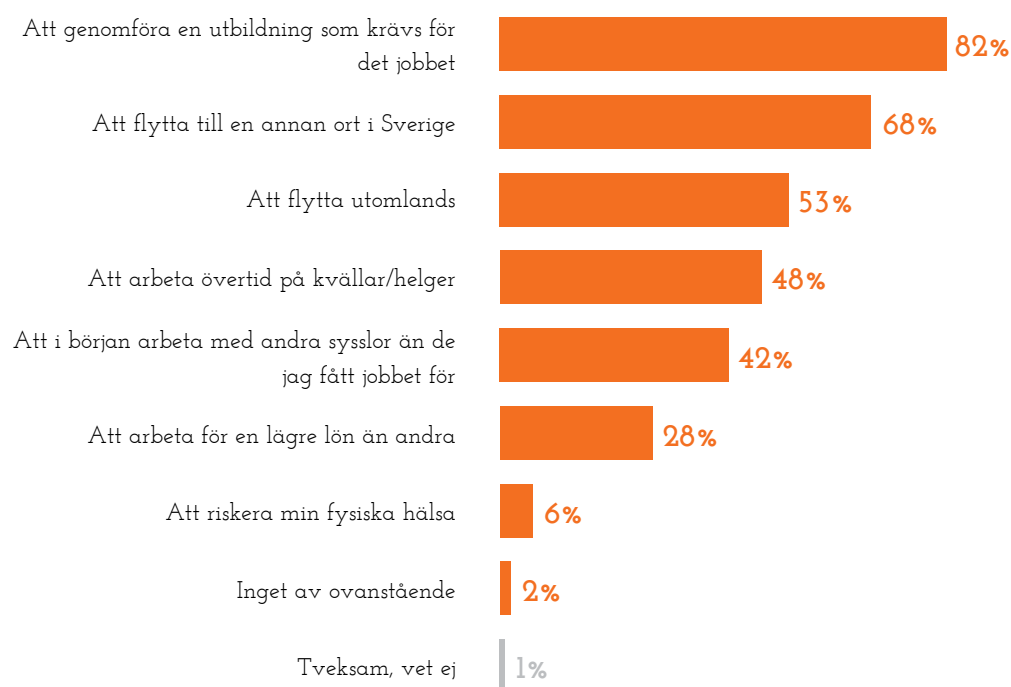
” Sex procent av samtliga respondenter skulle kunna tänka sig att riskera sin fysiska hälsa för ett bra jobb.

Om du skulle bli erbjuden ett riktigt bra jobb, vilket eller vilka av följande alternativ skulle du kunna tänka dig?

Samtliga respondenter

Kvinnor (25%) kan i mindre utsträckning än män (32%) tänka sig att arbeta för en lägre lön än andra. Män är generellt mer benägna att göra vad som krävs eller förändra sin livsstil enligt ovan givna alternativ än vad

kvinnor är, undantaget är att genomgå en utbildning som krävs för jobbet vilket kvinnor i något större utsträckning än män skulle kunna tänka sig att göra.

Arbetsmiljö

Under hösten 2014 har media belyst frågan om unga som utnyttjas av företag för en låg lön och usla arbetsförhållanden.

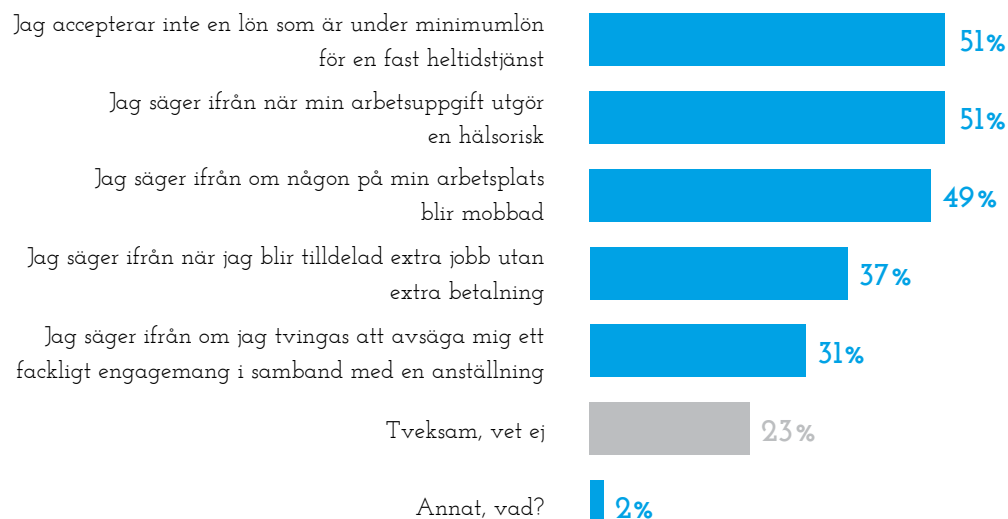
Att vara oerfaren och utan tidigare meriter gör en extra utsatt på arbetsmarknaden. Att säga ifrån när vissa grundläggande rättigheter som anställd kränks är dock viktigt oavsett hur beroende man är av sitt jobb.

Att man har en skälig lön (51%) och att man inte utsätter sig för arbete som äventyrar ens hälsa (51%) är de rättigheter som flest personer säger sig utnyttja som anställd. Nästan hälften (49%) uppger sig även säga ifrån om någon på arbetsplatsen blir mobbad.

Vad eller vilka av följande rättigheter utnyttjar du som anställd?

Samtliga respondenter

Arbetsmarknadspolitik

Ungas situation på arbetsmarknaden påverkas av de strategier som den rådande politiska majoriteten för.

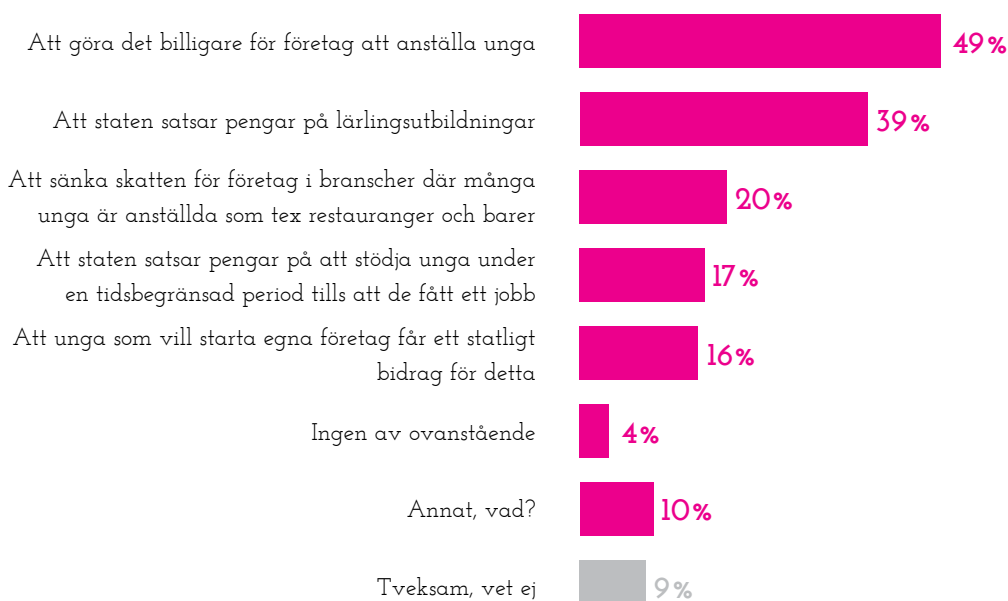
Vi ville ta reda på hur unga idag ser på olika politiska strategier för att skapa jobb åt unga. Vi har i de olika svarsalternativen undvikit att skriva ut vilka partier som representerar de olika strategierna (troligtvis känner ändå många till detta) utan har istället fokuserat på strategierna i sig.

Varannan tror att den mest effektiva politiska åtgärden är att underlätta för företag att anställa (49%). Detta är en politik som drivs av de borgerliga partierna. Fyra av tio (39%) tror på en statlig satsning på lärlingsutbildningar, ett förslag som idag främst drivs av Socialdemokraterna men som även har stöd i borgerliga partier.

Vilka av följande politiska strategier för att skapa nya jobb åt unga tror du är mest effektiva? Välj max två alternativ, de som du anser vara mest effektiva

Samtliga respondenter

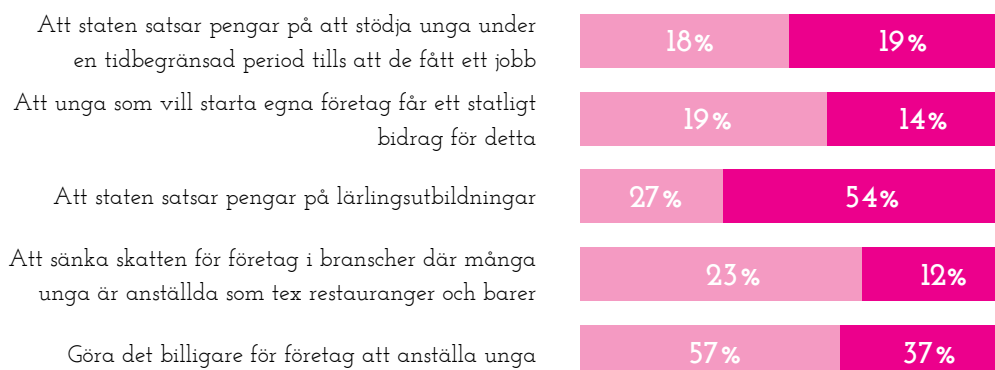
När man jämför hur synen på arbetsmarknadspolitiska strategier skiljer sig mellan olika åldersgrupper kan man se att de yngre i högre grad tror på borgerligt baserad åtgärder och vice versa. De äldre tror i större utsträckning än yngre på statligt stöd i stil med Socialdemokraternas 90-dagarsgaranti

samt på lärlingsutbildningar vilket är förslag som stöds av Socialdemokraterna. De yngre tror i större utsträckning än de äldre på sänkt skatt för företag och att göra det billigare för företag att anställa, förslag som drivs av de borgerliga partierna.

Vilka av följande politiska strategier för att skapa nya jobb åt unga tror du är mest effektiva?

Skillnad mellan åldersgrupper (yngsta och äldsta)

■ 16-22 år ■ 27-30 år

Var tionde respondent (10%) svarar "annat" på vad de anser vara de mest effektiva politiska jobbskapande åtgärderna. Så vad är då dessa egenformulerade strategier? Här är några exempel från de öppna svaren:

- Fler unga i offentlig sektor.
- 6-timmars arbetsdag.
- Att bygga en mer rörlig arbetsmarknad där löntagare inte står utan möjligheter om en anställning tar slut. Arbetsgivare är mer benägna att anställa om det vore enklare att säga upp, dvs. arbetsgivaren är inte fast med löntagaren för all framtid.
- Att större företag ska kvotera in ungdomar.
- Att utbudet på arbetskraft matchas med efterfrågan. Det betyder vidareutbildning, riktade satsningar mot branscher som söker folk, etc.
- Att vi delar på jobbet, dvs arbetstidsförkortning.
- Avskaffa arbetsgivaravgifter för alla!
- En permanent anställningsrabatt för personer upp till en viss ålder.
- Fler deltidsanställningar.
- Förmedling av kontakt mellan arbetsgivare och unga.
- Gör det lätt för unga att få ett första jobb (t. ex kommun som anordnar jobb,) så de får erfarenhet och anpassar dem till de nästkommande jobben. I dagsläget så slängs unga in i arbetslivet utan någon aning vad som gäller, skolan skulle kunna förbereda lite.

Summering av resultat

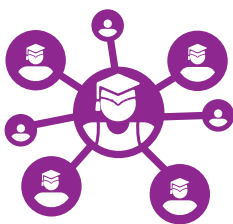
Unga idag är beredda att göra stora uppoffringar för rätt jobb

Det finns en vanligt förekommande förställning om att unga idag är lata och inte vill offra sin bekvämlighet och livsstil för att få ett jobb. På frågan om vad, av en rad givna alternativ man skulle kunna tänka sig om man blev erbjuden ett riktigt bra jobb, visar det sig att många skulle kunna tänka sig att gå ganska långt. Fler än åtta av tio (82%) skulle kunna tänka sig att genomgå en jobbspecifik utbildning för att få ett bra jobb (82%). Nästan var sjunde skulle kunna tänka sig att flytta till en annan ort i Sverige (68%), och mer än varannan skulle kunna tänka sig att flytta utomlands (53%). Sex procent av samtliga respondenter skulle även kunna tänka sig att riskera sin fysiska hälsa för ett bra jobb.

Nätverk - den viktigaste förutsättningen för att få jobb

Av undersökningen framgår det personliga nätverket som den viktigaste tillgången när det gäller att få jobb. Förutom den egna initiativförmågan är familj och personligt nätverk den vanligaste ingången till en första anställning. Även efter den första anställningen anses nätverket viktigt. På frågan om vilken som är den främsta kanalen när man söker jobb generellt svarar fler än hälften av samtliga respondenter personligt nätverk (55%). På frågan om vilka de viktigaste förutsättningarna är för att få jobb idag svarade åtta av tio (81%) att det personliga nätverket är viktigast. Vi lever med andra ord i en värld där kontakter är hårdvaluta och det sociala kapitalet är en viktig tillgång för våra möjligheter på arbetsmarknaden.

Nätverket viktigare i relation till utbildningsnivå

Andelen som anger att de fått jobb genom vänner/bekanta och nätverk ökar i relation till utbildningsnivå. Av de 81 procent som anser att det personliga nätverket är den viktigaste förutsättningen att få jobb finns en större andel av högskoleutbildade (85%) jämfört med dem som har grundskoleutbildning (66%). Detta kan bland annat förklaras med att högskoleutbildade oftare arbetar inom yrken där personliga erfarenheter och nischad kompetens premieras, vilket gör att personliga rekommendationer och nätverk blir viktigare.

Stora geografiska skillnader när det kommer till möjligheter att få jobb

I Stockholmsområdet anger mer än dubbelt så många att de har en fast anställning (35%) än de som bor i Malmöområdet (17%). Det är även dubbelt så många respondenter från Stockholm (18%) som anser att det är lätt att få ett jobb än det är i Malmö (9%). Arbetsmarknaden verkar generellt vara svårare för unga i Malmö än i resten av landet. Svaren tyder på en medvetenhet om det rådande arbetsmarknadsläget i den egna delen av landet.

Varannan anser att unga som grupp missgynnas på arbetsmarknaden

50 procent av samtliga respondenter anser att unga som grupp missgynnas på arbetsmarknaden. Synen på unga som en missgynnad grupp på arbetsmarknaden skiljer sig mellan olika åldersgrupper. Bland de äldre (27-30 år) tycker 36 procent att unga missgynnas, jämfört med hela 57 procent bland de yngsta (16-22 år). De yngre har även i dubbelt så hög utsträckning känt sig negativt särbehandlade på grund av att de är unga (30%) än de äldre (16%).

Nästan var tredje ung kvinna har känt sig negativt särbehandlad på arbetsmarknaden på grund av sitt kön

29 procent av alla kvinnor svarar att de känt sig negativt särbehandlade på arbetsmarknaden på grund av att de är kvinnor. Andelen män som känt sig särbehandlade på grund av att de är män är nio procent. Detta är ett problem som arbetsgivare och rekryterare måste ta på allvar.

Unga frustrerade på arbetsgivares höga krav på erfarenhet

I de öppna svaren kan man utläsa en stor frustration över vad man ser som arbetsgivares alltför höga krav på erfarenhet bland unga. En person skriver att "Arbetsgivare fattar inte att en 20-åring inte kan förväntas ha en doktorsgrad i alla ämnen, eller att en 15-åring som ska ha sitt första sommarjobb inte kan ha hur mycket praktisk erfarenhet som helst. Det ställs orimliga krav på människor generellt som söker arbete, och speciellt gentemot unga. Problemet ligger definitivt inte i att ungdomar idag är för lata".

Arbetsgivares förutfattade meningar om unga - ett av de största hindren för unga att få jobb

Bland de yngre anser fyra av tio (40%) att arbetsgivares fördomar eller förutfattade meningar om unga är det största hindret för unga att få jobb. En fjärdedel (26%) bland de äldre anser det vara det största hindret.

Många unga vill driva eget företag men knappt någon gör det i dagsläget

I de öppna svaren kan man se att det finns en stor andel som vill arbeta för sig själv och driva eget företag. Det kan jämföras med de ynka 2 procent som anger att de driver företag idag.

Ålderskillnader i synen på arbetsmarknadspolitiska strategier

När man jämför hur synen på arbetsmarknadspolitiska strategier skiljer sig mellan olika åldersgrupper kan man se att de yngre i högre grad tror på borgerligt baserad åtgärder och vice versa. De äldre tror i större utsträckning än yngre på statligt stöd i stil med Socialdemokraternas 90-dagarsgaranti samt på lärlingsutbildningar vilket också är ett förslag som idag drivs av främst Socialdemokraterna men som dock även stöds av borgerliga partier. De yngre tror i större utsträckning än de äldre på sänkt skatt för företag och att göra det billigare för företag att anställa, förslag som drivs av de borgerliga partierna.

Avslutande reflektioner

Så för att sammanfatta. Unga idag vill ha ett fast jobb, med en bra lön och en bra arbetsmiljö.

För det jobb man vill ha är de flesta beredda att genomgå nödvändiga utbildningar, arbeta övertid/helger och att flytta till en annan ort eller ett annat land om det skulle krävas. Få ser ett statusfyllt yrke eller en statusfylld arbetsgivare som viktigt. Däremot vill de flesta arbeta med någonting som man brinner för tillsammans med bra arbetskolligor. Detta rimmar dåligt med föreställningen av unga som bortskämda och kräsna på arbetsmarknaden. Ungas attityder till jobb skiljer sig nödvändigtvis inte så mycket från vuxnas.

Unga har i alla tider utnyttjats på arbetsmarknaden på grund av att de med sin begränsade arbetslivserfarenhet inte har samma trygghet i att ställa krav. Varje tidsperiod har sin typ av yrken där detta är mer vanligt förekommande. Idag är det till exempel telemarketing och andra försäljningsjobb som till stora delar är provisionsbaserade utan trygga anställningsformer.

Många av de som talar om unga som lata och bortskämda refererar ofta till sin egen ungdom då de verkar ha slitit sig sönder och samman. Filosofin är att man skall hårdas under usla förhållanden för att lära sig att respektera värdet av ett jobb.

” Det finns en ocean av kraft och kompetens hos unga idag.

Detta må vara en traditionell Lutherskt svensk tanke, men vi lever inte längre på varken 1500-talet eller ens på 1950-talet. Vi lever i en tid där unga studerar längre än tidigare och inte har ett lika stort behov av att rusa ut på arbetsmarknaden för att försörja sin familj. Vi lever också i en mer medveten tid där människors grundläggande rättigheter generellt månas om i större utsträckning. I detta utvecklade samhälle vore det konstigt om ungas arbetsmarknadssituation och attityder till jobb skulle se ut som den gjorde "förr i tiden". Det finns en ocean av kraft och kompetens hos unga idag. De arbetsgivare och rekryterare som lyckas med att förstå drivkrafterna för att förlösa dessa kvaliteter kommer att ha ett stort övertag när det kommer till att attrahera de mest lämpade för jobbet bland den nya generationen på arbetsmarknaden.

Samarbetet

Insight Intelligence

Insight Intelligence är en analys- och kommunikationsbyrå. Vi hjälper företag, myndigheter och organisationer att definiera förändringar och attityder i sin omvärld. Vi arbetar även med att analysera, paketera och kommunicera dessa insikter internt och/eller externt. Vårt arbete innefattar allt från kund- och medlemsundersökningar till bredare opinions- och attitydundersökningar. Insight Intelligence är ett systerföretag till PR-byrån StrandbergHaage.

Akademikernas a-kassa

Akademikernas a-kassa ger trygghet i förändring. 675 000 yrkesverksamma akademiker har valt att skydda sin vardagsekonomi genom ett medlemskap i Akademikernas a-kassa. Att ha sin arbetslöshetsförsäkring hos Akademikernas ger trygghet och service som konkret kan innebära att man vågar köpa en bostad, vidareutbilda sig eller byta jobb. På Akademikernas har vi god kännedom om arbetsmarknad och arbetsvillkor för våra grupper och vi bidrar i samhällsdebatten med vår omfattande erfarenhet från arbetslöshetsområdet och genom att medverka till att ta fram ny kunskap om arbetsmarknaden. Varje år sammanställer och analyserar vi relevant statistik för hela arbetsmarknaden som vi publicerar under namnet Arbetslöshetsrapporten.

TCO

TCO står för Tjänstemännens Centralorganisation och samlar 14 olika fackförbund som tillsammans har drygt 1,3 miljoner medlemmar. TCO är partipolitiskt obunden och ståndpunkterna bygger på grundläggande demokratiska värderingar. TCOs uppgift är att med utgångspunkt i arbetslivet ge röst åt professionella och välutbildade människors krav på trygghet och välfärd. TCO-förbundens medlemmar arbetar exempelvis som ingenjörer, lärare, poliser, ekonomer, sjuksköterskor inom kommuner, statliga myndigheter, privata företag, banker och försäkringsbolag.

TEMAGRUPPEN UNGA I ARBETSLIVET

Temagruppen Unga i arbetslivet

Temagruppen Unga i arbetslivet har i uppdrag att samla och sprida erfarenheter från ungdomsprojekt inom Europeiska socialfonden. Syftet är att motverka hinder för ungas etablering, med särskilt fokus på de unga som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Vi gör detta genom att öka kunskapen om målgruppen, identifiera och sprida framgångsrika metoder samt genom att identifiera och motverka strukturella hinder. I temagruppen ingår Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUUF), Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket, Socialstyrelsen, SKL och Communicare.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets mål är att minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetslivet och att förbättra arbetsmiljön ur ett helhetsperspektiv, det vill säga både när det gäller fysisk, psykisk som social och arbetsorganisatorisk synpunkt. Vi har regeringens och riksdagens uppdrag att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningar följs samt till viss del tobakslagen och Miljöbalken när det gäller frågor om genteknik och bekämpningsmedel.

Insight Intelligence AB

Tegnérgatan 34
113 59 Stockholm
info@insightintelligence.se

Tel: +46 8 410 129 00